

ОРИГІНАЛЬНА СТАТТЯ

УДК 574.5:614.777

**ОБГРУНТУВАННЯ ЕКОЛОГО-ГІГІЄНИЧНИХ ЗАХОДІВ
З ОХОРОНИ БАСЕЙНУ РІЧКИ СІВЕРСЬКИЙ ДОНЕЦЬ
В ХАРКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ**

Литвиненко Микола,
kkld1@ukr.net

Литвиненко М.І., Кривонос К.А., Щербань М.Г.

*Харківський національний медичний університет, м. Харків, Україна
Центральна науково-дослідна лабораторія*

Ключові слова: річка Сіверський Донець, оптимізація рекреацій, управління відходами.

Вступ. Внаслідок того, що в Харківській області склався багатогалузевий водогосподарський комплекс, який включає водозабезпечення населення, промисловості, комунальних та сільськогосподарських підприємств, теплових електростанцій, зрошувального землеробства, рибного господарства та ін., на сучасному періоді в цьому регіоні водогосподарські, санітарні та екологічні проблеми набули не тільки регіонального, але й загальнодержавного значення.

Річка Сіверський Донець є важливим транскордонним джерелом питного водопостачання Харківської, Донецької, Луганської та зарубіжжя. Сучасний санітарний та екологічний стан цієї важливої в соціально-економічному відношенні водойми викликає занепокоєність фахівців багатьох профілів [1,2].

Мета роботи: обґрунтування еколого-гігієнічних заходів з охорони басейну річки Сіверський Донець в Харківській області на основі розробки та впровадження еколого-гігієнічної концепції управління відходами та концепції охорони рекреаційних зон цієї рекреаційної водойми Харківської області.

Матеріали та методи. При виконанні в Харківському національному медичному університеті науково-дослідної роботи (НДР) “Еколого-гігієнічне обґрунтування оптимальних рівнів антропогенного навантаження на рекреаційні зони басейнів водних об’єктів” та “Обґрунтування концепції управління небезпечними відходами з оцінкою ризику здоров’я населення в басейні міжрегіонального джерела водопостачання річки Сіверський Донець” за цільовим завданням МОЗ України поставлено завдання

гігієнічного обґрунтування заходів з охорони басейну річки Сіверський Донець в межах Харківської області.

Оцінка водоохоронних заходів на об’єктах забруднення басейну річки Сіверський Донець проводилась на основі використання вимог, регламентованих діючими нормативними документами України.

Результати та їх обговорення. Науково обґрунтовано еколого-гігієнічну концепцію управління відходами, а також еколого-гігієнічну концепцію та профілактичні заходи з охорони та оздоровлення рекреаційних водойм басейну річки Сіверського Дінця в межах Харківської області; методику екологічної оцінки антропогенного навантаження на рекреаційні водойми та методику оцінки медико-біологічної напруги в районі розміщення водної рекреаційної зони; проект нормативного документу, що регулює вимоги до організації та еколого-гігієнічного дослідження рекреаційних водойм та проект нормативного документу, що регулює вимоги до улаштування водних рекреаційних зон, а також модель регіональної системи організації та контролю умов оздоровлення та масового відпочинку населення на рекреаційних водоймах. Еколого-гігієнічна концепція управління відходами визначає, що в Харківській якісно новий рівень управління відходами в області може бути досягнутий за умови дотримання цілого ряду системних гігієнічних, екологічних та адміністративно-економічних заходів [3].

Висновок. Визначено, що реалізація заходів з розроблених концепцій з проблеми охорони річки Сіверський Донець, стане можливою в повній мірі при умові створення в області адміністративно-організаційної структури на рівні об-

держадміністрації з проблеми організації та контролю за умовами оздоровлення та масового відпочинку населення на воді, а система обігу з відходами повинна стати невід'ємною частиною загальної системи управління економічною діяльністю області на всіх ієрархічних рівнях [4,5].

Рецензент: д.мед.н., професор Омельчук С.Т.

ЛИТЕРАТУРА

1. Щербань М.Г., М'ясоєдов В.В., Капустник В.А., Васенко О.Г., Коробкова Г.В. Еколого-гігієнічна характеристика проблемних аспектів використання водних рекреацій в Харківській області: інноваційні шляхи рішення актуальних проблем базових галузей, екології, енерго- та ресурсозбереження: сб. науч. тр. Харьков, 2014. 227-235.
2. Гриценко А.В. Экспедиционные исследования водохозяйственных проблем реки Северский Донец на территории Украины / А.В. Гриценко, А.Г. Васенко, А.В. Колесник // Стратегические проблемы охраны и использования водных ресурсов: IV Междунар. вод. форум, 12-13 окт. 2010 г.: сб. материалов

семинара ЦЕИ "Вопросы управления трансграничными бассейнами в регионе Центральной и Восточной Европы и опыт разработки планов управления для трансграничных рек". – Минск: Минсктиппроект, 2011. – С. 214–215.

3. Обґрунтування та розробка практичного алгоритму реалізації положень еколого-гігієнічної концепції охорони верхів'я ріки С.Донець, здоров'я населення та еколого-гігієнічної концепції поводження та управління небезпечними відходами / М.Г. Щербань, В.А. Капустник, О.О. Шевченко та ін. // Сб. тр. XIX Междунар. науч.-практ. конф. "Инновационные пути решения актуальных проблем базовых отраслей, экологии, энерго- и ресурсосбережения", Щелкино, АР Крым, 2011. – Т. II. – С. 40–44.
4. Щербань М.Г., М'ясоєдов В.В., Капустник В.А., Васенко О.Г., Литвиненко М.І. Регіональна система організації та контролю оздоровлення населення на рекреаційних водоймах; Харків: Віровець А.П. "Апостроф", 2014. – 212 с.
5. Еколого-гігієнічне обґрунтування оптимальних рівнів антропогенного навантаження на рекреаційні зони басейнів водних об'єктів: звіт по НДР (закл.) / Міністерство охорони здоров'я України Харківський національний медичний університет; керівн. М. Г. Щербань; викон.: М. І. Литвиненко [та ін.]. "Х", 2014. — 154 с. "Інв. № 0113U002535.

ОБОСНОВАНИЕ ЭКОЛОГО-ГИГИЕНИЧЕСКИХ МЕРОПРИЯТИЙ ПО ОХРАНЕ БАСЕЙНА РЕЧКИ СЕВЕРСКИЙ ДОНЕЦ В ХАРЬКОВСКОЙ ОБЛАСТИ

Литвиненко М.И., Кривонос К.А., Щербань М.Г.

*Харьковский национальный медицинский университет, г. Харьков, Украина
Центральная научно-исследовательская лаборатория*

Резюме. В Харьковском национальном медицинском университете выполнено две научно-исследовательские работы (НИР) согласно заданию МОЗ Украины по темам "Эколого-гигиеническое обоснование оптимальных уровней антропогенной нагрузки на рекреационные зоны бассейнов водных объектов" и "Обоснование концепции управления отходами с оценкой риска здоровья населения в бассейне межрегионального источника водоснабжения реки Северский Донец".

С целью обоснования эколого-гигиенических мероприятий по охране бассейна трансграничного источника питьевого водоснабжения регионов Украины и зарубежья, улучшения условий использования населением для оздоровления и массового отдыха главного рекреационного водоема Харьковской области реки Северский Донец в рамках выполненных НИР разработана концепция охраны рекреационных зон водоема и концепция управления отходами.

Сделан вывод, что успешная реализация разработанных концепций станет возможной в полной мере при условии, если управление отходами в области станет частью общей системы управления экономической деятельностью области на всех иерархических уровнях, а также при условии создания в области административно-организационной структуры на уровне облгосадминистрации по проблеме организации и контроля за условиями оздоровления и массового отдыха населения на воде.

Ключевые слова: река Северский Донец, оптимизация рекреаций, управления отходами.

BASIS OF ECOLOGICAL AND HYGIENE MEASURES OF WATERSHED SEVERSKY DONETS IN KHARKIV REGION

N.I. Litvinenko, K.A. Kryvonos, M.G. Shcherban

*Kharkiv National Medical University, Kharkiv, Ukraine
Central Research Laboratory*

Summary. In Kharkiv National Medical University completed two research works (GDR) according to tasks of the Ministry of Health of Ukraine on the themes: "Environmental and safety study of the optimal levels of anthropogenic impact on the recreational areas of watersheds" and "The justification of the waste management concept of risk assessment for health in the watershed of Seversky Donets river".

To study the ecological and sanitary measures for protection of the transboundary watershed of drinking water source in the ukrainian regions and abroad and for improving the conditions of using for public recreation the main recreational reservoir of Kharkiv region Seversky Donets river within the GDR was developed the concept of protection of the water recreational areas and the concept of waste management.

It is concluded that the successful implementation of the developed concepts will be possible for fully provided when waste management will become the part of the economic government management at all hierarchical levels and also if the administrative and organizational structure on regional level for resolving problem of organization and control of terms of recovery and mass recreation on the water would be created.

Key words: seversky Donets river, optimization of recreation, waste management.